

KOSTYUMNI SHAKLLANTIRISHNING ZAMONAVIY TENDENTSIYALARI VA ARXITEKTURA SHAKLLARINING ZAMONAVIY LIBOSLAR DIZAYNIGA TA'SIRI

Mamaxanova Zebuniso Obidovna

*Namangan to'qimachilik sanoati instituti asisenti
husanhujaabdumajitov@gmail.com*

Adurashidova Durdonaxon Abduxamid qizi

Namangan to'qimachilik sanoati instituti talabasi durdonaabdurawidova@gmail.com

Annotatsiya: *Ushbu maqola grafik tendentsiyalarni o'rganishga bag'ishlangan va liboslar dizayneri uchun dizayn faoliyatining zamonaviy aloqasi bilan me'moriy shakllar, ular uchun ilhom manbai va uslubni shakllantirish sub'ekti-fazoviy ijod sohalari o'rganilgan. Maqolaning maqsadi zamonaviy liboslar dizaynida arxitektura va grafika bilan assotsiativ tendentsiyalarning o'zaro bog'liqligining o'ziga xos xususiyatlarini aniqlashdir. Ushbu aloqalarni o'rnatish dizayn ta'limida tegishli fanlararo o'ziga xoslikni aniqlashga yordam beradi.*

Kalit so'zlar: *Ta'lim, metod, uslub, tadqiqot, grafika, dizayn, arxitektura, shakl*

Abstract: *This article is devoted to the study of graphic trends and the subject-spatial creative spheres of architectural forms, the source of inspiration for them, and the subject-spatial creativity of style formation with the modern connection of design activity for a dress designer. The purpose of the article is to determine the specific features of the interrelation of associative trends with architecture and graphics in the design of modern clothes. Making these connections helps define the appropriate interdisciplinary identity in design education.*

Key words: *Education, method, style, research, graphics, design, architecture, form*

Bizning davrimizda kostyumning ma'nosi ko'p qirrali, kostyumning vazifalari himoya va estetik bilan chegaralanmaydi. Shu munosabat bilan dizayn tushunchalarini ishlab chiqish turli xil liboslarni yaratish hali ham dizayndagi dolzarb vazifa bo'lib qolmoqda. Ushbu maqsadga erishish uchun biz quyidagi vazifalarni qo'ydik: 1) tahlil qilishning xususiyatlarini aniqlashga asoslangan kostyumni shakllantirishning zamonaviy tendentsiyalari arxitektura shakllarining zamonaviy liboslar dizayniga ta'siri; 2) zamonaviylar o'rtasidagi umumiy tizimli va grafik yechimlarni tahlil qilish uning yordamida liboslar dizaynida me'moriy shakllarni taqdim etish grafik tarkib.

Kostyum dizayni, uning grafikasi va arxitekturasida hodisalarning o'zaro ta'siri shakllari. Zamonaviy grafika va arxitektura shakllarini tahlil qilishda asosiy kostyum dizaynining kontseptual yechimidagi xususiyatlar, umumiy xususiyatlar

o'zaro ta'siri namoyon bo'ladi. San'at va dizayn faoliyatidagi o'zgarishlar misolda grafik simvolizm va tasvirning yo'nalishi ochib berilgan arxitekturaning zamonaviy tendentsiyalari bo'yicha o'tkazilgan tadqiqot natijalari fanlararo aloqalarni joriy etish

bo'yicha darslarda sinovdan o'tkaziladi materialning loyihasini amalga oshirishda dizayn, maxsus grafikalar va dizayndagi tushunchalarni qamrab oladi.

1. Kirish

Stilizatsiya jarayonida dizayner hajmli-plastik, koloristik, grafik motivlarni rasmiylashtiradi, ularni soddalashtiradi, umumlashtiradi, ma'lum bir tarzda tartibga soladi. Dizayn - bu insonning turli sohalari yutuqlarini birlashtirgan ijodiy faoliyat bilim va amaliyot (sotsiologiya, san'at, dizayn va texnologiya, iqtisodiyot, siyosat, psixologiya va boshqalar) va estetik jihatdan mukammal, yuqori sifatli va ommabop mahsulotlarni loyihalashga qaratilgan. N. Voronovning, Yu. Shestopal, yozishicha "dizayn o'ziga xosdir usul, allaqachon yangi tartib yordamida muammolarni hal qilishning maxsus usuli ma'lum elementlar majmuidir. Shuning uchun bu ko'proq psixologik hodisa, o'ziga xosdir"

1-rasm. Zamonaviy kostyum dizaynida stilizatsiyalash

Dizaynerga o'z kasbiy faoliyati sohasida g'oyalarni yaratishga va atrof-muhitni o'zgartirishga imkon beradigan tafakkurning kombinativ yo'nalishi. Sanoat dizayni maqsadi "foydali, universal qulay" buyum yaratish. "Tabiiy tarzda qulaylik elementlaridan biri sifatida" dizayndagi go'zallik roli tabiiy go'zallikning alohida kategoriyasini belgilaydi. Bunday go'zallik "asosiy sub'ektning vazifasi va inson mavzu uchun fondir" [2] Dizayn turlarining kesishish maydoni mavjud. Atrof-muhit dizayni ichki va tashqi do'kon oynalari, ko'rgazmalar, chakana savdo maydoni, bayram ko'rinish dizayni birlashtiradi. Bu mavzu inson va atrof-muhit o'rtasidagi o'zaro ta'sir doirasi, moda kabi bo'lishi mumkin va kommunikativ dizayn bilan bog'liq, chunki bu shunchaki kiyim yaratish emas, insonning o'zini ko'rsatishi hamdir. Dizaynning barcha o'lchamlarida huni inkor etib bo'lmaydi. uning rivojlanishiga asosiy ta'sir nafaqat

texnologiya, iqtisodiyot, balki san'at va dizayn faoliyatida, shu jumladan arxitekturada [3]. Aytishimiz mumkinki, dizayn madaniyati inson faoliyatining barcha sohalarini qamrab oladi – jumladan arxitektura tovarlari va aloqa vositalari paydo bo'lmoqda. [3].

2 Materiallar va usullar.

Tadqiqot maqsadiga erishish uchun tadqiqotchilar korrelyatsiyani aniqlash usullaridan foydalanadilar arxitektura shakllari va zamonaviy dizayn o'rtasida, uslubiy protseduralar uchun amaliy loyihalash faoliyatini qiyosiy tahlil qilish, sintez, tamoyillari tarixiylik va mulohazalarning o'ziga xosligini umumlashtiradilar. Tadqiqot yoki dizaynning har qanday mahalliy mavzusida - ma'lum bir me'moriy ob'ekt, kostyum modeli - dizayner o'zining noyob "asboblarni qutisi" ni - o'ziga xos mavzu va uslubda shakllantiradi. Bunday "konkretlik" umumiy uslubiy asoslar natijasida yuzaga keladi. Tadqiqot va real vazifalarning kesishishi. Boshqacha qilib aytganda, berilgan dizayn vazifalari asosida, me'mor / dizayner bir yoki bir nechta umumiy dizayn usullarini qo'llashi mumkin: majoziy ma'noda assotsiativ, analitik, analogik, kombinatsion, tarixiy-genetik, badiiy-strukturaviy, sintez usuli, sinergetik va boshqalar, o'z mualliflik sezgisini joriy etish, badiiy va qiziqarli dizayn natijasi beradi [4].

3 Munozaralar va natijalar

Innovatsion texnologiyalar dizaynerlarning g'oyalari yanada rivojlantirishga, ulardan ijodiy manbaa sifatida qo'llanilishiga, yangi kreativ g'oyalar asosida insonlarning turmush tarzini yengillashtirishga, hamda moda industriyasida bo'lib o'tadigan o'zgarishlarga turtki bo'lishiga zamin yaratadi.

Klassik va zamonaviy san'at asarlari moda to'plamlarini yaratish uchun (arxitektura, rangtasvir, grafika va boshqalar).- kutyure va tayyor kiyimlardan tortib to ommaviy bozor kiyimlarini ishlab chiqarishda kostyum dizaynerlarini ilhomlantiradi. Kostyumning ob'ektlari o'zining yuqori standart toifalarini aks ettiruvchi uslub, shakl, dekorning badiiy san'at namunalari va yuqori darajada bo'lgan modellar bo'lib, san'at asarlari sifatida muzeylar va ko'rgazmalarda namoyish etiladi. Har bir yirik davlat san'at muzeyida milliy, dunyoviy yoki zamonaviy libos to'plami mavjud. Moda mutaxassislari, ommaviy nutq ishtirokchilari Moda va san'at uyushmasiga bag'ishlangan "San'at va moda: sevgi romantikasi", e'tibor berib kiyim to'plamining g'oyalari va falsafasini yaratish jarayonining o'xshashligi va zamonaviy san'at ob'ekti. Moda iste'molchining bir qismi ekanligini inkor etib bo'lmaydi. Bu tayyor kiyimlarga madaniyat, lahzalik va bu ikkilik qiziqarli hamkorlik va ittifoqlarni yaratadi, kutyure kolleksiyalari esa iloji boricha yaqinroq ishlab chiqilgan san'at asarlariga ko'proq mos keladi [5].

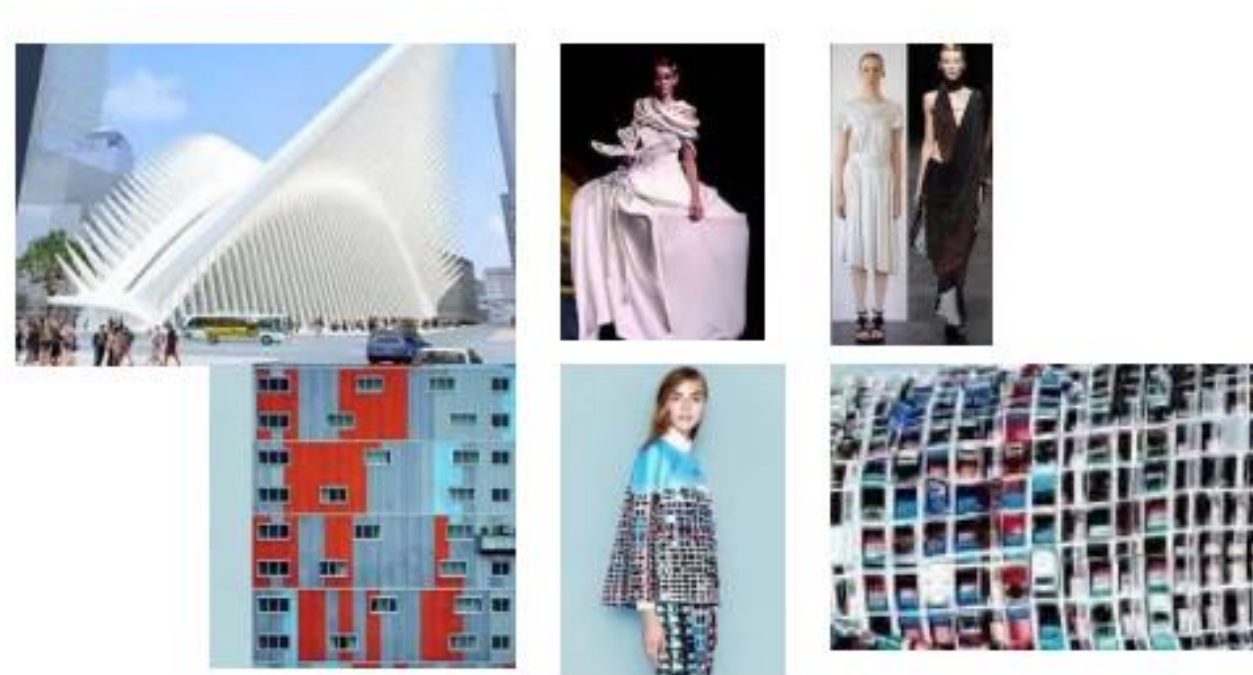
Kostyum va arxitektura o'rtasida shakllantiruvchi va stilistik aloqa mavjud bo'lib, xayoliy yechimning birligi, siluettlarning umumiyliigi, asosiy nisbatlarda ifodalanadi.

Forma hosil qiluvchi xususiyatlar va tektonikadan tashqari, kostyum va Arxitektura estetik jihatdan ifodali bo'lgan materiallarning tuzilishi bilan bog'liq va uslub hosil qiluvchi ma'noga ega. Ko'plab moda dizaynerlari - K. Balenciaga, P. Cardin,

D.F. Ferre, T. Ford arxitektura dizaynerlaridan ta'lim olgan. Bu ularda o'z aksini topgan ya'ni, ideal nisbatlar, chiziqlarning sayqallangan ritmi bilan ajralib turadigan to'plamlar shakllari. Ko'pincha bu lakonik va ifodali shakllar o'zi bezakdan mahrum, chunki ular juda ko'p tasvirni yaratish uchun yetarli bo'ldi. Boshqa dunyo professional dizaynerlari, va me'morlar G. Chanel, P. Balmen, K. Dior, R. Cavakubo va boshqalar., me'moriy tuzilmalarga hissiy manba va ma'lumotnoma sifatida dizayn madaniyati namunalariga murojaat qildilar:

Chiziqlarning tabiati, ularning hissiy taranglik darajasi, zamonaviy avangard arxitekturasi ritmi va o'lchovi dizaynning plastikligi va ritmida aks ettirilishi mumkin. 2-rasmda arxitektura va moda liboslari namunalari keltirilgan.

2-rasm. Kostyum dizaynining avangard arxitekturasi bilan aloqasi.

Ko'pincha rassomlarning rasmlari va grafik ishlari bevosita yoki bilvosita shaklning zamonaviy tasvirlari va strukturaviy-dekorativ yechimlarida mujassamlangan (3-rasm).

2-rasm. Shaklning zamonaviy tasvirlari

Ko'pgina ilmiy manbalarni o'rganish quyidagilarni tasdiqlashga imkon beradi: libos dizaynida innovatsion texnologiyalarni rivojlantirish va ularni to'qimachilik va yengil sanoatga tadbiiq etish. Kostyum dizaynida innovatsiyani qo'llanilishi moda industriyasi uchun yangi imkoniyatlarni ochadi, hamda yangi tarkibli materiallar bilan ta'minlaydi. Bugungi kunda kiyim organizm holatini nazorat qilishdan boshlab atrof muhit monitoringigacha turli funksiyalarni bajaruvchi - gadget, ya'ni moslashuvchi bo'lib qolmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Kamilova X.X, Vohidova U.A. Loyihalash-Toshkent: TTESI, 2017
2. Hywel Davies. Fashion Designers' Sketchbooks. - United Kingdom, London
3. V.M. Sonyak, About the formation of professional artistic-figurative spatial mentality of architects in the course of drawing. - Architectural drawing: modern teaching technologies: monograph (Novosibirsk state architectural academy, Novosibirsk, 2014).
4. КГ. Зайцев, Графика и архитектурное творчество (Стройиздат, Москва, 1979).
5. <https://www.pinterest.com>
6. www.truetzschler.com
7. www.uzts.uz